



Република Србија
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
4 Уж бр. 5/24
21.05.2024. године
ул. Савска 17а
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Светлане Алексић, председника већа, и судија Иване Рамић и Лидије Павловић, чланова већа, са судијским помоћником Ружицом Савић, као записничарем, одлучујући о жалби бирача Н.Н. из Београда, поднете дана 19.05.2024. године у 15:42 часа, изјављене против решења Изборне комисије Градске општине Врачар број: 013-71-1-24 од 16.05.2024. године, у предмету заштите изборног права, у нејавној седници већа, одржаној дана 21.05.2024. године, у 09:00 часова, донео је

ПРЕСУДУ

I УСВАЈА СЕ жалба бирача Н.Н. и **ПОНИШТАВА** решење Изборне комисије Градске општине Врачар Број: 013-71-1/24 од 16. маја 2024. године.

II ОДБИЈА СЕ приговор Групе грађана Крени – Промени Врачар, подносиоца изборне листе бр. 9 „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ – ПРОМЕНИ“, који је изјављен против решења Изборне комисије Градске општине Врачар Број: 013 – 55/2024 од 13. маја 2024. године, којим је одбијено проглашење изборне листе „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ – ПРОМЕНИ“, поднете дана 12. маја 2024. године у 20:32 часа, заведене под бројем 013-55/24, за изборе за одборнике скупштине Градске општине Врачар, расписане за 2. јун 2024. године.

III ОДБИЈА СЕ проглашење изборне листе „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ – ПРОМЕНИ“, поднете дана 12. маја 2024. године у 20:32 часа, заведене под бројем 013-55/24, за изборе за одборнике скупштине Градске општине Врачар, расписане за 2. јун 2024. године.

Образложење

Решењем Изборне комисије Градске општине Врачар број: 013-71-1/24 од 16.05.2024. године, објављеним на веб-презентацији Републичке изборне комисије дана 16.05.2024. године у 16:35 часова, усвојен је приговор Групе грађана Крени – Промени Врачар и поништено је решење Изборне комисије Градске општине Врачар Број: 013-

55/24 од 13. маја 2024. године, те је проглашена Изборна листа број 9. „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, коју је 12. маја 2024. године у 20,32 часова, поднела Група грађана – Крени – Промени Врачар, за изборе за одборнике Скупштине Градске општине Врачар, расписане за 2. јун 2024. године и одређено је да се решење објављује на веб-презентацији Републичке изборне комисије.

Против наведеног решења, бирач Н.Н. је изјавио жалбу, која је достављена овом суду дана 19.05.2024. године у 15:42 часа, из свих законских разлога. У жалби је између осталог навео да је у побијаном решењу, Изборна комисија констатовала да је уз изборну листу „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, приложена документација прописана чланом 42 Закона о локалним изборима, чијим прегледом је утврђено да је правно ваљана, али у решењу није наведено колико је поднето правно ваљаних писмених изјава бирача да подржавају изборну листу, што је са друге стране учињено у претходном, поништенном решењу Изборне комисије број 013-55/24 од 13.05.2024. године, којим је утврђено да је уз изборну листу поднето 370 правно ваљаних писмених изјава бирача, а што представља недовољан број писмених изјава за проглашење изборне листе у наведеној Градској општини, имајући у виду да се на веб-сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе може утврдити да број уписаних бирача у Београду - Градској општини Врачар на дан 23. април 2024. године, износи 63.673, док је чланом 43 став 1 тачка 4 Закона о локалним изборима прописано да је за проглашење изборне листе потребно да је својим потписом подржи 600 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 70.000 уписаних бирача. Надаље је у жалби истакао да побијаним решењем није правилно примењен закон, конкретно члан 41 Закона о локалним изборима којим је прописано да на изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи, морају бити три припадника једног и два припадника другог пола. С тим у вези, из изборне листе „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ – ПРОМЕНИ“, која је објављена на веб-презентацији Републичке изборне комисије произилази да се на истој налази 19 особа женског пола и 10 особа мушког пола, па да самим тим на изборној листи има 34,48% припадника мање заступљеног пола. При томе, дана 24.04.2024. године, је по хитној процедури усвојен Закон о изменама и допунама Закона о локалним изборима, а дана 10.05.2024. године, Закон о допунама закона о јединственом бирачком списку, док Изборна комисија у ожалбеном решењу уопште није утврђивала да ли поднета Изборна листа испуњава услове прописане овим новоусвојеним законима. Самим тим, сходном применом члана 77 став 1 Закона о избору народних посланика, Изборна комисија је била дужна да решењем одбије да прогласи изборну листу, ако је за одборника предложено лице које нема изборно право и ако нису поштована законска правила о заступљености полова на изборној листи. Надаље је бирач Н.Н. у жалби указао да му је побијаним решењем непосредно повређен правни интерес, који се најпре огледа у повреди права на једнаку заштиту права и на правно средство из члана 36 Устава Републике Србије, те да се таквом незаконитом одлуком грубо задире у људска права и слободе грађана, односно у изборно право грађана прокламовано чланом 52 Устава Републике Србије и чланом 3 Закона о локалним изборима, те уместо да Изборна комисија пружа заштиту права грађана да слободно бирају и буду бирани, иста злоупотребљава прописе, извршујући очигледну и јасну намеру законодавца. Самим тим, бирачима се ускраћује могућност да

остваре слободу гласања која им се гарантује чланом 4 Закона о локалним изборима, а који прописује да је бирач слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати, док проглашење наведене изборне листе указује да су одређени подносиоци изборних листа повлашћени у односу на друге, те да за њих не важе једнаки законски услови. Такође је нагласио да политички субјекти, подносиоци изборне листе, на основу незаконитог решења о проглашењу изборне листе, на незаконит начин остварују и имовинску корист у виду новчаних средстава из буџета јединице локалне самоуправе, па се недвосмислено може закључити да је доношењем незаконитог решења прибављена имовинска корист политичким субјектима подносиоцима изборне листе, док су истовремено бирачима и пореским обвезницима ГО Врачар теже повређена изборна права и проузрокована материјална штета. При томе, уколико Изборна листа буде имала представнике у представничком телу ГО Врачар, прибављена имовинска корист ће бити додатно увећана. Имајући у виду наведено, на крају је предложио да Виши суд у Београду усвоји жалбу, поништи решење Изборне комисије Градске општине Врачар Број: 013-71-1/24 од 16.05.2024. године и у спору пуне јурисдикције мериторно реши предметну управну ствар, тако што ће одбити проглашење изборне листе „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ – ПРОМЕНИ“ поднете дана 12.05.2024. године у 20,32 часа, заведене под бројем: 013-55/24, за изборе за одборнике Скупштине Градске општине Врачар, расписане за 2. јун 2024. године.

Дана 20.05.2024. године, у 08:40 часова, Изборна комисија Градске општине Врачар је овом суду доставила комплетне списе предмета у вези са поступком у ком је донето ожалбено решење Изборне комисије Градске општине Врачар број: 013-71-1/24 од 16.05.2024. године.

Испитујући законитост оспореног решења, на основу овлашћења из члана 86 Закона о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 14/22 и 35/2024) Виши суд у Београду је нашао да је жалба благовремена, допуштена и изјављена од стране овлашћеног лица, те да подносилац жалбе у конкретном случају има правни интерес за подношење жалбе, па је оценом жалбених навода, након извршеног увида у списе предмета ове изборне ствари нашао да је жалба основана.

Наиме, основано се жалбом бирача Н.Н. истиче да у конкретном случају изборна листа „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, која је 12. маја 2024. године, у 20:32 часова, поднета Изборној комисији Градске општине Врачар, од стране Групе грађана Крени – Промени Врачар, не испуњава све законом прописане услове за проглашење, у смислу члана 75 став 1 Закона о избору народних посланика, те су и према оцени овог суда, поједине одлучне чињенице од значаја за правилно и законито одлучивање у предметној изборној ствари, остале неутврђене и недовољно разјашњене, а из ког разлога се не могу прихватити ни чињенични ни правни закључци изнети у образложењу побијаног решења, а на којима се решење заснива.

Пре свега, према налажењу суда, а како се то уосталом и предметном жалбом основано указује, изборна листа „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, није сачињена у складу са одредбом члана 41 Закона о локалним изборима која регулише заступљеност полова на изборној листи и којом је децидирано

прописано да на изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја) морају бити три припадника једног и два припадника другог пола.

У конкретном случају увидом у изборну листу „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, која је 12. маја 2024. године, у 20:32 часова, поднета Изборној комисији Градске општине Врачар, од стране Групе грађана Крени – Промени Врачар, утврђено је да су за изборе за одборнике Скупштине Градске општине Врачар расписане за 02. јун 2024. године, наведени следећи кандидати: 1. А.А.; 2. Б.Б.; 3. В.В.; 4. Г.Г; 5. Д.Д; 6. Ђ.Ђ; 7. Е.Е; 8. Ж.Ж; 9. ЗЗ; 10. И.И; 11. Ј.Ј.; 12. К.К.; 13. Л.Л.; 14. Љ.Љ; 15. М.М.; 16. Н.М.; 17. Њ.Њ.; 18. О.О.; 19. П.П.; 20. Р.Р.; 21. СС.; 22. Т.Т.; 23. Т.А.; 24. А.М.; 25. А.Р; 26. М.С.; 27. З.Р; 28. Ј.К.; 29. К.П.

С тим у вези, како из садржине предметне изборне листе произилази да је у истој наведено укупно 29 кандидата за одборнике Скупштине Градске општине Врачар, од којих је 19 особа женског пола, а 10 особа мушког пола, те да је у конкретном случају евидентно да је мање заступљени пол на предметној изборној листи - мушки пол, док је одредбом члана 41 Закона о локалним изборима изричито прописано да на изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, то суд налази да у конкретном случају нису испуњена законска правила о заступљености полова на предметној изборној листи, с обзиром на то да у конкретном случају кандидати за одборнике мушког пола, чине мање од 40%, од укупног броја кандидата на предметној изборној листи, а до ког закључка је суд дошао применом просте рачунарске операције, налазећи да 40% од броја 29 ($29 \times 0,4$) износи 11,6.

Надаље, основано се жалбом бирача Н.Н. указује да је приликом доношења побијаног решења Изборна комисија Градске општине Врачар, у потпуности пропустила да утврди чињеницу да ли у конкретном случају предложени кандидати за одборнике испуњавају услове да врше своје изборно право на Градској општини Врачар, односно да буду бирани за одборнике Скупштине Градске општине Врачар, а вршење ког права је регулисано одредбом члана 3 Закона о локалним изборима и Законом о јединственом бирачком списку („Сл. Гласник РС“ бр. 104/2009, 99/2011 и 44/2024), а што је такође било неопходно за доношење правилне и на закону засноване одлуке у предметној изборној ствари.

Наиме, одредбом члана 3 став 1 Закона о локалним изборима је прописано да право да бира одборнике и да буде биран за одборника има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности и који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право, док је ставом 2 истог члана прописано да лице делимично лишено пословне способности може да бира одборнике и да буде бирано за одборника, ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.

Одредбом члана 1 Закона о јединственом бирачком списку („Сл. Гласник РС“ бр. 104/2009, 99/2011 и 44/2024), је прописано да јединствени бирачки списак јесте јавна

исправа у којој се води јединствена евиденција држављана Републике Србије који имају бирачко право, те да је бирачки списак сталан и да се редовно ажурира, да је упис у бирачки списак услов за остваривање бирачког права, да бирач може бити само једном уписан у бирачки списак, те да се бирачки списак води по службеној дужности.

Одредбом члана 6 став 1 Закона о јединственом бирачком списку („Сл. Гласник РС“ бр. 104/2009, 99/2011 и 44/2024), је прописано да се бирач уписује у бирачки списак према месту пребивалишта, с тим што се на захтев бирача, у бирачки списак може уписати и његово боравиште у земљи, у складу са овим законом. Ставом 2 истог члана је прописано да се изузетно од става 1, бирач који је уписан у бирачки списак и који пријави пребивалиште у другој градској општини, уписује у део бирачког списка према месту тог пребивалишта, након шест месеци од дана пријаве пребивалишта.

Одредбом члана 2 Закона о допунама Закона о јединственом бирачком списку (објављеном у „Сл. гласнику РС“ бр. 44/2024 дана 10.05.2024. године, ставом 1 је прописано да бирач који је уписан у бирачки списак и који је након 3. јула 2023. године пријавио пребивалиште у јединици локалне самоуправе, односно у градској општини у којој су за 02. јун 2024. године расписани локални избори, уписаће се у део бирачког списка према месту пребивалишта које је имао на дан 03. јула 2023. године, док је ставом 2 наведеног члана прописано да се одредба става 1 не примењује на бираче који су кандидати за одборнике на изборним листама које су на локалним изборима који су расписани за 2. јун 2024. године поднете пре ступања на снагу овог закона. Чланом 3 Закона о допунама Закона о јединственом бирачком списку (објављеном у „Сл. гласнику РС“ бр. 44/2024 дана 10.05.2024. године), је прописано да овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеног гласнику Републике Србије“.

Полазећи од цитиране одредбе члана 2 Закона о допунама Закона о јединственом бирачком списку (објављеном у „Сл. гласнику РС“ бр. 44/2024 дана 10.05.2024. године), из које произилази да постојање бирачког права кандидата за одборника у градској општини, зависи и од чињенице, да ли је тај кандидат дана 03. јула 2023. године имао пријављено пребивалиште у градској општини, у којој се кандидовао за одборника Скупштине општине, при чему се наведено правило односи само на кандидате за одборнике на изборним листама које су поднете након ступања на снагу наведеног закона, дакле након дана 11.05.2024. године, суд је најпре из списка предмета утврдио да је изборна листа „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, поднета Изборној комисији градске општине Врачар дана 12.05.2024. године, дакле након ступања на снагу Закона о допунама Закона о јединственом бирачком списку, па да је самим тим у конкретном случају било неопходно и утврдити почев од ког датума кандидати за одборнике на наведеној изборној листи, имају пријављено пребивалиште на територији Градске општине Врачар.

С тим у вези, суд је извршио увид у целокупну документацију у списима предмета, па између осталог и у сваку понаособ, приложену Сагласност кандидата за одборника којом се прихвата да буде кандидат за одборника сачињену на Обрасцу ОИК – 2/24, као и у приложене фотокопије очитане личне карте са микроконтролером (чипом), односно фотокопије личне карте без микроконтролера сваког кандидата за одборника наведене изборне листе, те је између осталог, утврдио следеће:

Увидом у фотокопију очитане личне кандидата за одборника Ж.Ж., од оца _____, рођене _____ године у Београду, у општини Савски Венац, утврђено је да је њено пријављено пребивалиште на адреси у Београду, ГО Врачар, _____, при чему је евидентирана напомена да је промена адресе извршена дана 26.12.2023. године.

Увидом у фотокопију очитане личне карте кандидата за одборника Н.М., од оца _____, рођене 17.02.1993. године у Ужицу, утврђено је да је њено пријављено пребивалиште на адреси у Београду, ГО Врачар, _____, при чему је евидентирана напомена да је промена адресе извршена 28.08.2023. године.

Имајући у виду да је у изводима са очитаних личних карти, у погледу оба именована кандидата за одборника за Скупштину Градске општине Врачар, констатована промена пребивалишта са датумом након 03. јула 2023. године, суд је путем Правосудног информационог система, извршио увид у Регистар пребивалишта и историјат пребивалишта за кандидате за одборнике Ж.Ж. и М.Н., те је утврдио да је Ж.Ж., између осталог, у периоду од 30.05.2023. године до 26.12.2023. године, имала пријављено пребивалиште у Градској општини _____, те да је потом од 26.12.2023. године, променила пребивалиште на територији Градске општине Врачар, док је М.Н. у периоду од 25.06.2002. године до 28.08.2023. године, имала пријављено пребивалиште у општини _____, док је дана 28.08.2023. године, променила пребивалиште на територији Градске општине Врачар.

Према томе, како из наведеног произилази да два кандидата за одборнике Скупштине Градске општине Врачар у изборној листи „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, и то Ж.Ж. и М.Н., дана 03. јула 2023. године, нису имале пријављено пребивалиште на територији Градске општине Врачар, при чему је изборна листа „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, поднета Изборној комисији Градске општине Врачар дана 12.05.2024. године, дакле након 11.05.2024. године, када је на снагу ступио Закона о допунама Закона о јединственом бирачком списку (који је објављеном у „Сл. гласнику РС“ бр. 44/2024 дана 10.05.2024. године), то суд налази да у конкретном случају кандидати за одборнике Ж.Ж. и М.Н., не могу вршити изборно право на територији Градске општине Врачар, односно не могу да буду бирани за одборника Скупштине градске општине Врачар, с обзиром на то да у конкретном случају нису испуњени законом прописани услови за упис именованих лица у део бирачког списка који се односи на Градску општину Врачар, а што је неопходан услов за вршење бирачког права, односно изборног права.

Стога, имајући у виду да је чланом 77 Закона о избору народних посланика, а на чију сходну примену упућује члан 8 став 3 Закона о локалним изборима, између осталог изричито прописано да Републичка изборна комисија решењем одбија да прогласи изборну листу ако је за народног посланика предложено лице које нема изборно право, као и ако нису поштована законска правила о заступљености полова на изборној листи, а да је у конкретном случају, током поступка несумњиво утврђено да изборна листа „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, не испуњава законом прописани минимум од 40% у погледу

заступљености припадника мање заступљеног пола, будући да је заступљеност кандидата мушког пола за одборнике, на изборној листи, мања од 40% од укупног броја предложених кандидата, па надаље имајући у виду и да два кандидата за одборнике са предметне изборне листе, не могу вршити изборно права на територији Градске општине Врачар, с обзиром на то да на дан 02. јул 2023. године, нису имали пријављено пребивалиште у наведеној Градској општини, па самим тим сходно одредби члана 2 Закона о допунама Закона о јединственом бирачком списку (објављеном у „Сл. гласнику РС“ бр. 44/2024 дана 10.05.2024. године), не могу бити уписани у део бирачког списка који се води за Градску општину Врачар, то сходно свему наведеном, суд налази да је у конкретном утврђено постојање законских разлога, који сходно члану 77 Закона о избору народних посланика, представљају основ за одбијање проглашења изборне листе „ДР САВО МАНОЈЛОВИЋ – И ЈА САМ ВРАЧАР – КРЕНИ ПРОМЕНИ“, која је дана 12.05.2024. године у 20:32 часа, поднета Изборној комисији Градске општине Врачар од стране Групе грађана Крени – Промени врачар, за изборе за одборнике Скупштине Градске општине Врачар, расписане за 2. јун 2024. године.

Приликом доношења ове одлуке, суд је имао у виду и преостале жалбене наводе, али их није посебно ценио будући да као такви нису од утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари.

Имајући у виду наведено суд је на основу члана 87 став 2 у вези става 1 Закона о локалним изборима и члана 43 став 1 и 2 Закона о управним споровима, које се сходно примењују на основу члана 8 став 3 Закона о локалним изборима, донео одлуку као изреци пресуде, налазећи да природа ствари и утврђено чињенично стање пружа поуздан основ да суд мериторно реши овај изборни спор.

Такође, ценећи благовременост допуне жалбе бирача Н.Н., која је Вишем суду у Београду достављена дана 20.05.2024. године у 9:26 часова, суд је имао у виду да је решење Изборне комисије Градске општине Врачар број: 013-71-1-24 од 16.05.2024. године, а које се жалбом побија, објављено на веб-презентацији Републичке изборне комисије дана 16.05.2024. године у 16:35 часова, па како допуна жалбе, као и сама жалба, мора бити поднета у законом прописаном року од 72 часа, од објављивања решења на веб-презентацији Републичке изборне комисије, то је суд нашао да је допуна жалбе поднета неблаговремено, због чега је није узео у разматрање.

РЕШЕНО У ВИШЕМ СУДУ У БЕОГРАДУ
Дана 21.05.2024. године у 09,00 часова, 4 Уж. 5/24

Записничар
Ружица Савић с.р.

Председник већа – судија
Светлана Алексић с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Весна Обрадовић